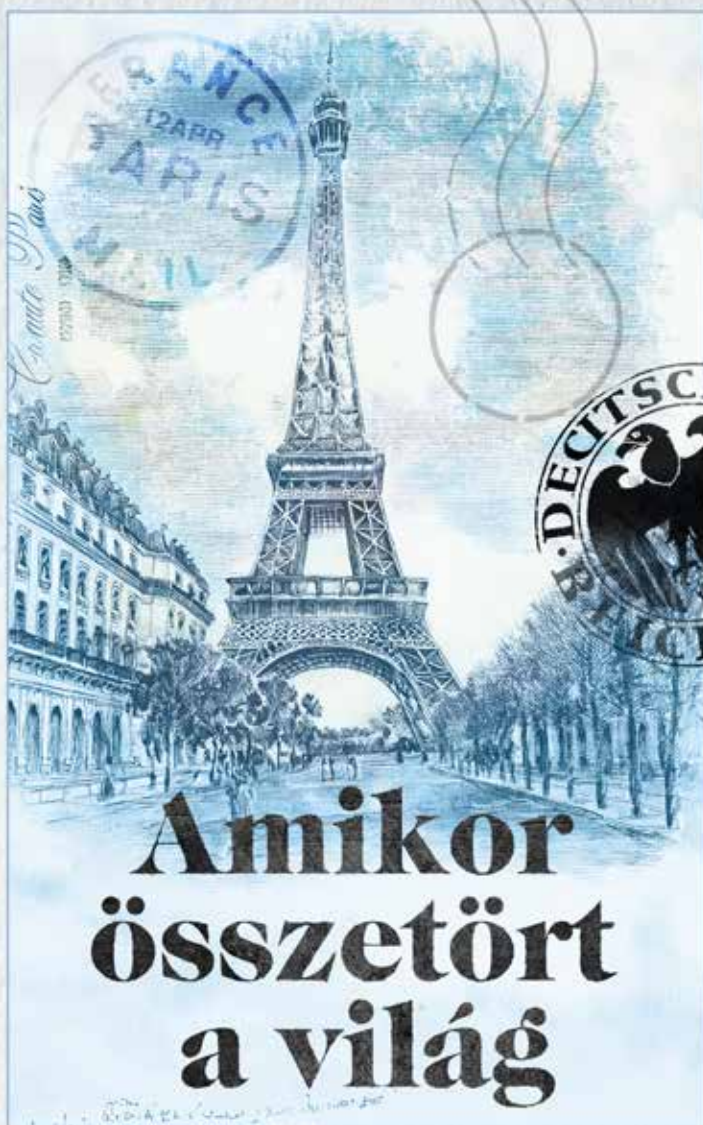


JOHN BOYNE



A csíkos pizsamás fiú folytatása


Mont Blanc
válogatás

A kilencvenegy éves Gretel Fernsby évtizedek óta ugyanabban az elegáns londoni épületben lakik. Mélyen felkavaró, sötét múltja ellenére csendes, kényelmes életet él. Nem beszél arról, hogy tizenkét évesen megszökött a náci Németországból, sem azokról a háború utáni küzdelmes évekről, amelyeket az anyjával Franciaországban töltött. De legfőképpen nem beszél az apjáról, aki a Harmadik Birodalom egyik leghírhedtebb haláltáborának volt a parancsnoka.

Amikor új család költözik az alatta lévő lakásba, Gretel akarata ellenére is összebarátkozik a kislíúval, Henryvel, jöllehet a fiú jelenléte olyan emlékeket idéz fel benne, amelyeket legszívesebben örökre elfelejtene. Aztán egyik este szemtanúja lesz egy megrendítő, erőszakos vitának Henry szülei között, amely veszélybe sodorja a nehezen kivívott, magának való életét.

Gretel olyan válaszút elé kerül, amilyennel egyszer régen már találkozott. Akkoriban tagadta saját felelősségét, de most, amikor megkérdőjeleződik benne bűnösség, gyász és bűntudat, dönthet úgy, hogy megment egy kislíút. Ám ha így tesz, akkor kénytelen lesz felfedni azokat a titkokat, amelyeket egy életen át rejtegetett.





JOHN BOYNE

tizennégy regény, hat gyerekkönyv és egy novelláskötet szerzője. A 2006-ban megjelent New York Times bestsellere, A csíkos pizzamás fiú világszerte több mint 11 millió példányban kelt el, és mozifilm, színdarab, balett és opera is született belőle. Boyne háromszor érdemelte ki az Ír Könyvdíjat, valamint más nemzetközi irodalmi díjakkal is elismerték a munkáját. Könyvei eddig több mint ötven nyelven jelentek meg. Jelenleg Dublinban él.

TUDJON MEG TÖBBET A KÖNYVRŐL:

www.johnboyne.com

www.facebook.com/MontBlancValogatás

www.facebook.com/DreamKonyvek



„Erőtéljes történet az Auschwitz utáni titkokról és vezeklésről... Az Amikor összetört a világ azon igény nyomán született, hogy rávilágítsunk az emberi természet legsötétebb oldalaira, és ezt pontosan, érzékeny stílusban valósítja meg a szerző.”

The Guardian

„Ez egy erős és letehetetlenül izgalmas regény, amely, miközben bonyolult kérdéseket feszeget, tökéletesen leköti az olvasót. Gretel »utolsó története« kihagyhatatlan olvasmány!”

Minneapolis Star-Tribune

„Tegye szabaddá magát, szerezze be ezt a regényt, és csak olvasson, és olvasson, és olvasson.”

Washington Blade

„Sokrétű és igazán elgondolkodtató jellemrajz, amely elejétől a végéig kerüli a könnyű válaszokat.”

Kirkus Reviews

„Gretel személyében John Boyne egy csodálatosan érzékeny főhőst teremtett, akinek magabiztossága, éles nyelve és fanyar humora nincs összhangban személyes gyötrelmeivel.”

Financial Times

JOHN BOYNE

**Amikor
összetört
a világ**

— részlet —

1. fejezet

Ha minden ember bűnös mindazért a jóért, amit nem tett meg, ahogy azt Voltaire gondolta, akkor én egy életen át győzködtem magam arról, hogy ártatlan vagyok minden rosszban. Ez kényelmes módja volt annak, hogy évtizedekig elviseljem a múltból való száműzetésemet, amelyet magamnak szabtam ki, és hogy a történelmi amnézia áldozatának tekintsem e száműzöttet, aki felmentést kapott a bűnrészeség alól, és mentesült a felelősségtől.

Az én utolsó történetem azonban egy olyan triviális dologgal kezdődik és ér véget, mint egy sniccer. Az enyémnek a pengéje napokkal korábban eltört, és mivel hasznos eszköznek találtam, amely nem hiányozhatott a konyhai fiókból, felkerestem a helyi barkácsboltot, hogy vásároljak egy újat. Visszatérve levél várt rám egy ingatlanügynöktől, amelyet a Winterville Court minden lakójának kézbesítettek, és amelyben udvariasan tájékoztattak mindannyiunkat, hogy az alattam lévő lakást eladásra kínálják. Az előző lakó, Mr. Richardson közel harminc évig élt az egyes számú lakásban, de nem sokkal karácsony előtt meghalt, így a lakás üresen maradt. A lánya, aki logopédus volt, és New Yorkban élt, legjobb tudomásom szerint nem tervezte, hogy visszatér Londonba, így megbékéltem a ténnyel, hogy előbb-utóbb kénytelen leszek egy idegennel érintkezni az előcsarnokban,

sőt, talán még érdeklődést is kell színlelnem az élete iránt, vagy semmi kis részleteket kell elárulnom a sajátomról.

Mr. Richardson és én eszményi szomszédi viszonyt ápolunk, mivel 2008 óta egyetlen szót sem váltottunk egymással. Habár eleinte még jóban voltunk, és időnként feljött hozzánk sakkozni néhai férjemmel, Edgarral, valahogy soha nem léptünk túl a formaságokon. Ő mindig „Mrs. Fernsby”-nek szólított, én pedig őt „Mr. Richardson”-nak. Edgar halála után négy hónappal jártam utoljára a lakásában, amikor meghívott vacsorára, és miután elfogadtam a meghívást, elszenvedője lettem egy gyengéd közeledésnek, amit visszaütasítottam. Ő rosszul fogadta az elutasítást, és olyan idegenek lettünk egymás számára, amennyire csak két ember lehet, akik egy épületben laknak.

Mayfairi rezidenciámat lakásként tartják nyilván, de ez egy kicsit olyan, mintha a windsori kastélyt a királynő hétvégi menedékhelyének neveznék. A legjobb londoni ingatlanok között nyilvántartott épületben – benne összesen öt lakás, egy a földszinten, kettő-kettő pedig az emeleteken – minden egyes lakás száznegyven négyzetméteres, mind-egyikben három szoba, két és fél fürdőszoba, és olyan kilátás nyílik a Hyde Parkra, hogy a piaci értékük, megbízható információim szerint, valahol két- és hárommillió font között mozog. Edgar néhány évvel a házasságkötésünk után váratlanul jelentős pénzösszeghez jutott, amit egy vénkisasszony nagynénje hagyott rá. Bár ő szívesebben költözött volna egy nyugodtabb környékre, távol London központjától, én magam is végeztem némi kutatást, és elhatároztam, hogy nemcsak Mayfairben fogok élni, hanem ebben a bizonyos épületben, ha ez valaha is lehetséges lesz. Pénzügyileg ez valószínűtlennek látszott, de aztán egy nap, *deus ex machina*, Belinda néni meghalt, és minden megváltozott. Mindig is azt terveztem, hogy elmagyarázom Edgarnak, miért akarom mindenképpen itt élni, de valahogy sohasem kerítettem rá sort, és ezt ma már nagyon sajnálom.

A férjem odavolt a gyerekekért, de én csak egyet vállaltam, az 1961-ben született fiunkat, Cadent. Az elmúlt években, ahogy az ingatlanok értéke nőtt, Caden arra buzdított, hogy adjam el a lakást, és vegyek valami kisebbet a város egy kevésbé drága részén, de gyanítom, hogy csak azért, mert aggódik, hogy talán száz évig élek, ő pedig addig szeretné megkapni az öröksége egy részét, amíg még elég fiatal hozzá, hogy élvezhesse. Háromszor nősült, és most negyedszer is eljegyzett valakit. Régen felhagytam azzal, hogy megismerkedjem az életében felbukkanó nőkkel. Úgy tapasztaltam, hogy amint az ember megismeri őket, Caden máris elbúcsúzik tőlük, és új modell kerül a helyükre, és akár egy új mosógép vagy televízió esetében, idő kell ahhoz, hogy az ember kitapasztalja a hóbortjaikat. Gyerekként hasonló kíméletlenséggel bánt a barátaival. Rendszeresen beszélünk telefonon, és kéthetente nálam vacsorázik, de a kapcsolatunk bonyolult, aminek részben az az oka, hogy kilencéves korában egy évig nem voltam jelen az életében. Az igazat megvallva, egyszerűen nem érzem jól magam gyerekek társaságában, és ez különösen igaz a kisfiúkra.

Nem az volt az új szomszédossal kapcsolatos aggodalmam, hogy szükségtelen zajt okozhat – ezek a lakások egy-két gyenge pontot leszámítva rendkívül jól szigeteltek, és az évek során amúgy is hozzászoktam azokhoz a sajátos hangokhoz, amelyek Mr. Richardson mennyezetén keresztül hallatszódtak át –, hanem attól rettegetem, hogy a rendezett világom felborulhat. Reméltem, hogy olyasvalaki lesz, akinek semmilyen érdeke nem fűződik ahhoz, hogy bármit is megtudjon a felette lakó szomszédról. Egy idős mozgássérült például, aki ritkán hagyja el a házat, és akit minden reggel meglátogat egy bejárónő. Vagy egy fiatal értelmiségi, aki péntek délutánonként elmenekül a hétvégi házába, vasárnap csak későn tér haza, a maradék idejét pedig az irodában vagy az edzőteremben tölti. Az épületben szárnyra kapott a pletyka, hogy egy ismert popzenész, aki-

nek a karrierje az 1980-as években volt a csúcson, a házban tervezi eltölteni a nyugdíjas éveit, de szerencsére ebből nem lett semmi.

Az ablakhoz léptem, amikor csak az ingatlanügynök megállt a ház előtt, és bekísért egy ügyfelet, hogy az megtekintse a lakást, én pedig magamban jegyzeteltem minden egyes lehetséges szomszédról. Volt egy nagyon ígéretes, a hetvenes évei elején járó, halk szavú házaspár, akik egymás kezét fogták, és megkérdezték, szabad-e háziállatot tartani az épületben – a lépcsőházban hallgatóztam –, és csalódtak voltak, amikor azt a választ kapták, hogy nem. Aztán volt egy harmincas éveiben járó homoszexuális pár, akik a ruhájuk csapzott állapotából és általános ápolatlanságukból ítélve mesésen gazdagok lehettek, de kijelentették, hogy a „tér” valószínűleg túl kicsi lenne nekik, és nem tudnának kapcsolódni a lakás „narratívájához”. És volt egy fiatal, egyszerű vonásokkal bíró nő, aki azonkívül, hogy megjegyezte, egy Steven nevű férfi imádná a nagy belmagasságot, nem árulta el, hogy mi a szándéka. Természetesen reménykedtem a melegekben – jó szomszédok, és kevés az esélye, hogy gyereket akarnak –, de ők bizonyultak a legkevésbé érdeklődőnek.

Aztán pár hét múlva az ingatlanügynök már nem hozott senkit a házba, a hirdetés eltűnt az internetről, én pedig sejtettem, hogy megkötötték az üzletet. Akár tetszett, akár nem, egy nap arra ébredtem, hogy egy költöztető tehergépkocsi parkol odakint, és valaki vagy valakik kulcsot dugnak be a bejárati ajtóba, és elfoglalják az alattam lévő lakást.

Ó, hogy én mennyire rettegtem ettől!

2. fejezet

Anyámmal 1946 elején, alig néhány hónappal a világháború befejezése után menekültünk el Németországból, vonattal, Berlinből, vagyis abból, ami megmaradt belőle, Párizsba, vagyis abba, ami abból megmaradt. Tizenöt éves voltam, keveset tudtam az életről, és még mindig képtelen feldolgozni a tényt, hogy a tengelyhatalmak vereséget szenvedtek. Apám olyan magabiztosan beszélt fajunk genetikai fölényéről és a Führer kivételes stratégiai képességeiről, hogy a győzelem mindig is biztosnak látszott. És mégis, valahogy elveszítettük a háborút.

A közel ezerkétszáz kilométeres utazás az öreg kontinensen át nem biztatott sok jóval a jövőre nézve. A városokon, amelyeken keresztülhaladtunk, mély nyomot hagytak az elmúlt évek pusztításai, míg az állomásokon és a vagonokban nem a háború végétől boldog arcokat, hanem a hatásaitól eltorzultakat láttam. Mindenütt jelen volt a kimerültség érzése és egyre inkább az a felismerés is, hogy Európa nem térhet vissza az 1938-as állapotába, hanem teljesen újjá kell építeni, ahogyan a lakosok lelkierejét is.

Szülővárosom mostanra szinte teljesen romhalmazzá vált, a javait négy hódítónk között osztották szét. Amíg nem kaptuk meg a hamis papírokat, amelyekkel biztonságban ki tudtunk jutni Németországból, addig annak a néhány igazhívőnek a pincéjében rejtőztünk el, akiknek még állt

a háza. Útleveleinkben most már a Guéymard vezetéknev szerepelt, amelynek kiejtését állandóan gyakoroltam, hogy minél hitelesebben hangozzon, de amíg anyámat mostantól – nagyanyám után – Nathalie-nak hívták, én megmaradtam Gretelnek.

Napról napra újabb és újabb részletek kerültek napvilágra a táborokban történekről, és apám neve egyet jelentett a legszörnyűbb bűncselekményekkel. Jóllehet senki nem állította, hogy mi ugyanolyan bűnösök volnánk, mint ő, anyám úgy vélte, hogy végzetes hiba lenne, ha felfednénk magunkat a hatóságok előtt. Egyetértettem vele, mert hozzá hasonlóan én is félttem, bár megdöbbenett a gondolat, hogy bárki is bűnrészesnek tartana engem a szörnyűségekben. Igaz, hogy a tizedik születésnapom óta tagja voltam a Jungmädelbundnak, az Ifjúlányok Szövetségének, de így volt ezzel minden más fiatal lány is Németországban. Végül is kötelező volt, ahogy a tízéves fiúknak is, hogy tagjai legyenek a Deutsches Jungvolknek, a Német Ifjúnépnek. Engem azonban sokkal kevésbé érdekelt a párt ideológiájának tanulmányozása, mint az, hogy a barátaimmal együtt részt vegyek a rendszeres sportfoglalkozásokon. És amikor megérkeztünk arra a másik helyre, csak egyszer jártam a kerítésen túl, azon az egyetlen napon, amikor apám bevitt a táborba, hogy megismerjem a munkáját. Azzal próbáltam győzködni magam, hogy csak szemlélődő voltam, semmi több, és hogy a lelkiismeretem tiszta, de már kezdtem megkérdőjelezni a saját részvételemet azokban az eseményekben, amelyeknek akkor szemtanúja voltam.

Amint a vonatunk megérkezett Franciaországba, egyre jobban aggódtam, hogy az akcentusunk el fog árulni bennünket. Biztos voltam benne, hogy Párizs nemrég felszabadult polgárai, akiket megszegényített az 1940-es kapituláció, agresszívan fogadnak majd mindenkit, aki úgy beszél, mint mi. Aggodalmam beigazolódt, amikor annak ellenére, hogy megmutattuk, több mint elegendő pénzünk van egy

hosszabb tartózkodásra, öt különböző vendégfogadóban is elutasítottak bennünket. Csak azután találtunk szállást, hogy egy nő a Place Vendôme-on megszánt bennünket, és megadta egy közeli ház címét, ahol, mint mondta, a szállásadónő nem szokott kérdezősködni. Ha ő nincs, talán mi letünk volna a leggazdagabb rászorulóak az utcán.

A szoba, amit kibéreltünk, az Île de la Cité keleti részén volt, és az első napokban inkább az otthonunk közelében maradtam, és arra szorítkoztam, hogy a Pont de Sully és a Pont Neuf közötti rövid távolságot rójam végtelen körökben, szorongva attól, hogy a hidakon át ismeretlen terepre merészkedek. Néha az öcsémre gondoltam, aki felfedező szeretett volna lenni, meg arra, hogy mennyire élvezte volna az ismeretlen utcák feltérképezését, de ilyenkor mindig sietve elhessegettem magamtól az emlékét.

Anyámmal már két hónapja éltünk a szigeten, amikor összeszedtem minden bátorságomat, és elmerészkedtem a Jardin du Luxembourg-ba, ahol a tengernyi zöld olyan érzést keltett bennem, mintha a Paradicsomban találtam volna magam. Arra gondoltam, micsoda kontraszt ahhoz képest, amikor megérkeztünk arra a másik helyre, és szembesültem annak kopárságával, kietlenségével. Itt az ember az élet illatát szívta be, ott pedig a halál bűzét. Kábultan bolyongtam a Palais-tól a Medici-szökőkútig, onnan pedig a nyolcszögletű medence felé, és csak akkor fordultam el, amikor láttam, hogy egy csapat kisfiú fából készült hajókat helyez a vízre, és a könnyű szellő átviszi azokat a túlsó parton lévő játszótársaikhoz. Nevetésük és izgatott beszélgetésük felkavaró háttérzenét szolgáltatott a tompa szorongáshoz, amelyhez már hozzászoktam, és nehezen értettem meg, hogy egyetlen kontinens hogyan adhat otthont a szépség és a rútság ilyen szélsőséges formáinak.

Egyik délután, mikor a nap elől a *boulodrome*-ba, a *petanque*-pálya melletti padra menekültem, azon kaptam magam, hogy felemészt a bánat meg a büntudat, és könnyek

csorognak végig az arcomon. Egy jóképű, nálam talán két évvel idősebb fiú aggódó arckifejezéssel közeledett felém, hogy megkérdezze, mi a baj. Felnéztem, és hirtelen vágyat éreztem – vágyat, hogy átkarolhassam, vagy hogy a vállára hajthassam a fejemet –, de amikor megszólaltam, a német akcentusom elnyomta a franciámat, mire ő hátrált egy lépést, leplezetlen megvetéssel nézett rám, majd összeszedte a fajtám iránt érzett minden dühét, és mielőtt magamra hagyott volna, az arcomba köpött. Furcsa módon a tettei nem csökkentették az érintése iránti vágyamat, hanem csak fokozták azt. Megtöröltem az arcomat, majd utánaszaladtam, karon ragadtam, és megkértem, hogy vigyen be a fák közé, mondván, azt csinál velem a félreeső helyen, amit csak akar.

– Bánts, ha akarsz! – suttogtam, majd lehunytam a szemem, és arra gondoltam, talán keményen meg fog pofozni, ökölrel a hasamba fog vágni, vagy be fogja törni az orromat.

– Miért akarnád ezt? – kérdezte. A hangja olyan ártatlanságot árult el, amely meghazudtolta a szépségét.

– Hogy tudjam, hogy élek.

Arcán egyszerre látszott izgatottság és émelység, amint lopva körülnézett, hogy nem figyel-e valaki, majd az általam jelzett bozótos felé pillantott. Az ajkát nyalogatva megbámulta duzzadó mellemet, de amikor megfogtam a kezét, az érintésem sértette őt, és elhúzódott tőlem, azt mondta, *une putain*, kurvának nevezett, majd futásnak eredt, és eltűnt a rue Guynemerén.

Jó időben kora reggeltől az utcákat jártam, és csak akkor tértem vissza a szállásunkra, amikor anyám már túl részeg volt ahhoz, hogy megkérdezze, mivel töltöttem a napot. Az elegancia, amely meghatározta korábbi életét, mostanra kezdett megkopni, de még mindig kifinomult szépségű nő volt, és azon tűnődtem, talán új férjet keres magának, olyat, aki majd gondoskodik rólunk, de nem úgy tűnt, hogy társaságra vagy szerelemre vágyna. Inkább egyedül maradt a gondolataival, miközben kocsmáról kocsmára járt. Csen-

des részeg volt, sötét sarkokban gubbasztott bort kortyol-
gatva, az ujjával láthatatlan jeleket követve a fából készült
asztallapokon, miközben ügyelt arra, hogy soha ne csináljon
olyan jelenetet, amiért az utcára számúzhetnék. Egyszer,
amikor a nap már eltűnt a Bois de Boulogne felett, keresz-
tezték egymást az útjaink. Ő bizonytalanul közeledett felém,
majd megfogta a karomat, és megkérdezte, mennyi az idő.
Úgy tűnt, nem vette észre, hogy a saját lányát szólítja meg.
Amikor válaszoltam, megkönnyebbülve elmosolyodott –
kezdett sötétedni, de a bárók még órákig nyitva voltak –, és
továbbindult az Île-t megvilágító, csábító fények irányába.
Azon gondolkodtam, ha örökre eltűnnék az életéből, vajon
emlékezne-e arra, hogy valaha is léteztem.

Egy ágyban aludtunk. Utáltam mellette ébredni, beléle-
gezni az alvással súlyosbított szesz bűzét, amely megmér-
gezte a leheletét. Amikor kinyitotta a szemét, egy pillanatra
zavartan felült, de aztán visszatértek az emlékek, mire le-
hunyta a szemét, és megpróbált visszatalálni öntudatlan
állapotába. Amikor végül elfogadta a napfény tolakodását,
és kivonszolta magát a takaró alól, sietve megmosakodott
a mosdótálban, aztán magára húzott egy ruhát, és elindult
kifelé, hogy boldogan megismételje az előző nap minden
pillanatát meg az azelőttiét meg az azelőttiét.

A pénzünket és az értékeinket egy régi táskában tartotta
a szekrény hátuljában, én pedig láttam, hogy a szerény va-
gyonunk kezd apadni. Viszonylag jól éltünk – erről az igazhí-
vők gondoskodtak korábban –, de anyám nem volt hajlandó
többet költeni a szállásunkra, és a fejét rázta, valahányszor
felvettem, hogy béreljünk egy saját lakást a város valame-
lyik olcsóbb negyedében. Úgy tűnt, az az egyszerű terve
volt az életével kapcsolatban, hogy italba fojtja a rémálmait,
és amíg van egy ágy, amelyben elaludhat, meg egy üveg,
amelyet kiüríthet, addig semmi más nem számít. Messze
került attól a nőtől, akinek az ölelésében töltöttem az első
éveimet, vagy attól az elbűvölő társasági asszonytól, aki úgy

viselkedett, mint egy filmsztár, a legújabb frizurákat hordta, és a legszebb ruhákat viselte.

Az a két nő nem is különbözhetett volna jobban egymástól, és mindkettő megvetette volna a másikat.

3. fejezet

Minden kedd reggel átvágok a folyosón, hogy meglátogassam a hármas számú lakásban élő szomszédomat, Heidi Hargrave-et. Az év vége felé lesz hatvankilenc éves, a születésnapja a szeplőtelen fogantatás ünnepére esik, ami meglehetősen ironikus, merthogy sohasem ismerte a vér szerinti szüleit, és rögtön a világrajövedele után örökbe fogadták. Ő a Winterville Court egyetlen olyan lakója, aki az egész életét itt töltötte, mivel közvetlenül a szülészetről került Mayfairbe, és a Hyde Park mellett nőtt fel. Tizenéves korában teherbe esett, soha nem ment férjhez, majd örökbe fogadó szülei vagyonát örökölte, miután azok elhunytak.

Annak ellenére, hogy huszonhárom évvel fiatalabb nálam, mind fizikailag, mind szellemileg sokkal kevésbé friss. Három évtizeden keresztül részt vett a londoni maratonon, de kénytelen volt abbahagyni a futást, amikor a bal sarkánál súlyos talpi bőnyegyulladás alakult ki, ami miatt éjszakai sánt kell viselnie, és rendszeresen szteroidinjekciókat kap a lábába. Egy ilyen aktív nő számára ez szörnyű csapásnak bizonyult, és azon szoktam tűnődni, hogy ez is hozzájárult-e szellemi képességeinek fokozatos romlásához, hiszen valaha egy rendkívül életerős ember volt, egy megbecsült szemész, aki most a beszélgetések során hajlamos elkalandozni. Az állapotja szerencsére nem olyan súlyos, mint a demencia vagy az Alzheimer-kór. Inkább arról van szó, hogy időről időre

kissé összezavarodik, elveszíti a fonalat, hogy miről beszélgetünk, összekever neveket és helyeket, vagy olyan hirtelen vált témát, hogy az embernek nehéz lépést tartani vele.

Amikor e bizonyos reggelen benyitottam hozzá, régi fényképalbumokat lapozgatott, és reméltem, hogy nem leszek kénytelen vele együtt átnézni őket. Én magam nem tartok ilyen albumokat, és annak sem láttam soha értelmét, hogy az ember családi portrékkal rakja tele az otthonát. Nálam csak kettő van kiállítva, egy ezüstkeretes esküvői fénykép Edgarról és rólam, és egy Cadentről, a diplomaosztóján. Hozzá kell tennem, hogy ezeket nem szentimentális okokból állítottam ki, hanem azért, mert ezt várják el tőlem.

Ennek ellenére a szekrényem egyik polcán, hátul elrejtve, régi, gyümölcsfából készült, polírozott sárgarézrel díszített Seugnot ékszerdoboz várakozik zárfedő lemezzel és működő kulccsal, amelyet még 1946-ban vásároltam a montparnasse-i piacon. Belsejében egyetlen fényképet őrzök, és bár több mint hetvenöt éve nem mertem elővenni, azt hiszem, még fel tudom idézni, hogy mit ábrázol. Tizenkét éves vagyok, a szemem a fényképészre irányul, és mindent megteszek, hogy kacérnak mutassam magam, mivel a készülőnk mögött Kurt áll, az ujja a záron, a tekintete rám szegeződik, miközben igyekszem nem elárulni az iránta érzett szenvedélyemet. Egyenruhájában délcegen feszít, vékony, izmos testalkatával, szőke hajával és halványkék szemével teljesen elbűvöl. Érzem óvatos érdeklődését, és kétségbeesetten próbálok építeni rá.

– Látod ezt a férfit, Gretel? – kérdezte most Heidi egy fényképre mutatva, amelyen egy intelligensnek látszó pasas állt a tengerparton csípőre tett kézzel, és Woodstock pipa lógott a szájából. – Billy Spratnek hívták. Táncos volt, és a szovjeteknek kémkedett.

– Valóban? – dünnyögtem, miközben teát töltöttem magunknak, és azon tűnődtem, hogy talán ez a történet is csak az ő agyszüleménye. Lehet, hogy előző este egy régi James

Bond-filmet nézett, és azóta is a kémkedésen járt az esze. Bár a fénykép korából ítélve lehetséges, hogy igazat mondott. Úgy látszik, akkoriban elég sok szovjet kém dolgozott Angliában.

– Billy apám barátja volt, és azzal bukott le, hogy titkokat adott el a KGB-nek – tette hozzá izgatottan Heidi. – A kém-elhárítás őrizetbe akarta venni, csakhogy ő rájött, hogy lebu-kott, és Moszkvába menekült. Szörnyen izgalmas, nem igaz?

– Igen, igen – értettem egyet vele. – Nagyon is.

– Pedig ragaszkodniuk kellett volna ahhoz, hogy itthon állítsák bíróság elé. Nincs is annál bosszantóbb, mint amikor a bűnös megússza az igazságszolgáltatást.

Erre nem mondtam semmit, inkább a kandallópárkányon álló órát és a mellette sorakozó kis porcelánfigurákat néztem, amelyeket Heidi a féltett kincsei között tartott számon.

– Te szimpatizáltál valaha a szovjetekkel? – kérdezte, miközben kortyolt egyet a teájából. – Én például az 1960-as években azt gondoltam, talán van abban valami, hogy egyenlően kell osztozni a javakon. De amint elkezdtek atomrakétákat irányítani felénk, már nem érdekelt annyira az ideológiájuk. Senkinek nincs szüksége egy újabb háborúra, nem igaz?

– Én távol tartom magam a politikától – közöltem, miközben megvajaztam két édes pogácsát,* és az egyiket letettem elé. – Láttam, hogy mit tesz az emberekkel.

– De te akkor már éltél, nem igaz? – kérdezte.

– A hatvanas években? – kérdeztem vissza. – Hogyne! De már te is, Heidi.

* A scone nevű édességről van szó, amelyet a gasztronómiában magyarul édes pogácsának is neveznek. Egy pogácsaszerű, tradicionális angol étel, desszert, teához fogyasztják, kettévágva, vajjal, különböző krémekkel megkenve. A teasüteményekkel ellentétben ennek elkészítéséhez nem használnak élesztőt. – A szerk.

– Nem, én korábbról beszélek. A háborúról. A... hogyishívjákról.

– A második világháborúról – segítettem ki.

– Úgy van!

– Igen, akkor is éltem már – felelem. Ezt a beszélgetést már sokszor lefolytattuk egymással, de én ritkán bocsátkoztam részletekbe a múltammal kapcsolatban, és amikor igen, akkor is többnyire csak a kitaláció szintjén. – De akkor még kislány voltam.

Heidi félretette az albumot, és hamiskás csillogással a szemében felém fordult.

– Van valami híred a lentiekről? – kérdezte, mire megráztam a fejemet. Ez is egyike volt azoknak a pillanatoknak, amikor örültem, hogy könnyedén váltott egyik témáról a másikra.

– Még nincs – feleltem, és egy szalvétával megtöröltem a pogácsától morzsás számát. – Odalent a helyzet változatlan.

– De ugye nem gondolod, hogy bokszosok lesznek? – kérdezte, mire a homlokomat ráncoltam. Heidi egyre zavarosabb elméjének egyik aggasztóbb tünete az volt, hogy olyan kifejezéseket használt, amelyeket – teljesen jogosan – már nem tartanak helyénvalónak, és amelyeket fénykorában soha nem használt volna. Gyanítom, hogy ez a fiatalságának a nyelvezete, amely igényt támaszt az agyának fokozatosan leépülő részeire. Furcsa, hogy a gyerekkoráról részletekbe menően tud mesélni, de, ha megkérdezem, hogy mi történt múlt szerdán hat és kilenc óra között, akkor leszáll a köd.

– Bárkik lehetnek, gondolom – feleltem. – Amíg nem költöznek be, nem fogjuk megtudni.

– Emlékszem, volt egy kedves fickó, aki sok éven át lakott odalent – mondta, és felragyogott az arca. – Egy történész! A Londoni Egyetemen adott elő.

– Nem, Heidi, az Edgar volt, a férjem – mondtam. – Velem lakott, a folyosó másik végében.

– Úgy van – kacsintott rám, mintha titkot osztottunk volna meg egymással. – Edgar talpig úriember volt. És mindig olyan elegáns. Azt hiszem, egyszer sem láttam őt ing és nyakkendő nélkül.

Elmosolyodtam. Tagadhatatlan, hogy Edgar különös gondot fordított a megjelenésére, még a szabadsága alatt sem szeretett lezserül öltözni. Kefebajuszt viselt, és egyesek szerint kicsit hasonlított az angol származású amerikai színészre, Ronald Colmanre. Az összehasonlítás nem volt alaptalan.

– Egyszer megpróbáltam megcsókolni őt – folytatta Heidi, az ablak felé fordulva, és abból, ahogy mondta, tudtam, hogy elfelejtette, kihez beszél. – Azzal sem törődtem, hogy évekkel idősebb nálam. De nem érdekelttem őt. Elhárította a közeledésemet. Azt mondta, hogy ő szereti a feleségét.

– Csakugyan? – kérdeztem vissza halkán, s próbáltam elképzelni a jelenetet. Nem lepett meg, hogy Edgar soha nem vette a fáradságot, hogy beszámoljon nekem erről a kis afférről.

– Nagyon tapintatosan rámutatott a hibámra, és ezért hálás voltam neki. Szégyentelenül viselkedtem.

– Oberon jön hozzád a héten? – Most rajtam volt a sor, hogy témát váltsak. Oberon Heidi unokája volt, egy harminc év körüli, jóképű, de nevetséges névvel megáldott fickó. (Heidi lánya, aki néhány évvel ezelőtt rákban elhunyt, szenvedélyesen rajongott William Shakespeare-ért, ezért nevezte el a fiát a *Szentivánéji álom* tündérkirályáról.) A közelben dolgozott, ha jól emlékszem, valami magas beosztásban a Selfridges áruházban, és mindig kedves volt a nagyanyjával, bár meglehetősen irritálóan találtam, hogy valahányszor találkoztunk, a lehető leghangosabban beszélt hozzám, mintha azt feltételezné, hogy süket vagyok. Pedig nem vagyok süket. Valójában szinte semmi bajom nincs,

ami, figyelembe véve élemedett koromat, egyszerre meglepő és nyugtalanító.

– Holnap este jön – felelte Heidi. – A barátnőjével. Azt mondta, nagy híre van számomra.

– Lehet, hogy összeházasodnak – vetettem fel, mire bólintott.

– Elképzelhető – értett egyet velem. – Vagy legalábbis remélem. Ideje lenne már megállapodnia. Mint a te Cadenednek.

Felvontam a szemöldökömet. Caden már olyan sokszor megállapodott, csoda, hogy nem eresztett még gyökeret, mégis úgy döntöttem, hogy nem untatom őt a fiam elköteleződéshez való, meglehetősen sajátos hozzáállásával.

– Azért ha hallasz róluk valamit, majd szólsz nekem? – kérdezte előrehajolva, én pedig hagytam, hogy az elmém sietve visszaidézza a beszélgetésünket, hogy hol horgonyzott le éppen Heidi ideiglenes jelleggel.

– Kikről hallok, drágám? – kérdeztem vissza.

– Az új szomszédainkról. Rendezhetnénk nekik például partit.

– Nem hiszem, hogy örülnének neki.

– Akkor legalább süthetnénk nekik egy tortát.

– Az talán helyénvalóbb lenne.

– Persze mi van, ha zsidók? – kérdezte hosszú szünet után. – Volt idő, amikor az ilyen épületek nem fogadtak be zsidókat. Engem például nem zavarnak. Én nyitott vagyok mindenféle fajtára. Ha őszinte akarok lenni, mindig is barátságos népek tartottam őket. És figyelembe véve mindazt, amin keresztülmentek, meglepően vidám természetűek.

Erre sem mondtam semmit, és amikor Heidi nem sokkal később lehunyta a szemét, kivettem a teáscsészét a kezéből, az enyémmel együtt elmosogattam, majd távozáskor pusztit nyomtam a homlokára, és becsuktam magam mögött az ajtót. A folyosón megálltam egy pillanatra, és lenéztem az alattunk lévő lakásra. Az egyelőre olyan néma volt, mint a sír.

4. fejezet

A férfi neve Rémy Toussaint volt, és a jobb szemén a francia trikolórból pompázó szemkötőt viselt. A szemét a háborúban veszítette el, amikor egy általa elhelyezett bomba túl hamar robbant fel. Fogytékossága és durva vonásai ellenére jóképű férfi volt, sűrű, fekete haj és mosolyának álcázott gúnyos vigyor. Nyolc évvel volt fiatalabb anyámnál, és noha választhatott volna bárki mást, neki ő kellett, anyám pedig az öcsém halála óta először lett nyitott az élet kínálta lehetőségekre, visszafogta az ivást, és odafigyelt a külsejére. Ahogy a szobánkban lévő kopott tükör előtt ült, és a haját fésülgette, egyszer megjegyezte, hogy ez az új románc Isten útja, hogy megmutassa neki, nem tartja felelősnek a másik helyen elkövetett bűnökért. Én azonban kevésbé voltam meggyőzve.

– Azt kell megértened monsieur Toussaint-ről – fejtette nekem, olyan pontosan ejtve ki a férfi nevét, hogy akár az *Académie Française* tagságáért is folyamodhatott volna –, hogy ő egy rendkívül kifinomult ember. A felmenői között számos vicomte és márkis van, bár, mint elkötelezett *égalitariste*, természetesen megveti az ilyen címeket. Zongorázik és énekel, olvasta a legtöbb jelentős irodalmi művet, és tavaly nyáron néhány festményét kiállították a Montmartre-on.

– És mit akar tőled? – kérdeztem.

– Ő nem akar tőlem semmit, Gretel – felelte a hangneme miatt ingerülten. – Ő belém szeretett. Ezt valóban olyan nehéz elhinni? A francia férfiak mindig is előnyben részesítették az érettebb nőket a tapasztalatlan fruskákkal szemben. Van annyi eszük, hogy értékelik a tapasztalatot és a bölcsességet. Nem kell féltékenynek lenned. Húsz év múlva majd hálás leszel, hogy ez így van.

Azzal visszafordult a tükör felé, én pedig az ágyon fekve azon tűnődtem, hogy ez valóban így van-e. Nekem úgy tűnt, hogy a férfiak mindennél többre értékelik a szépséget. És bár anyám mindig is igazi szépség volt, a háború vége óta sokat veszített a kisugárzásából. Fekete haja kevésbé volt fényes, mint egykoron, és hívatlan vendégként őszes szálak alkalmatlankodtak benne, míg a borimádata miatt apró erek is kezdtek feltűnni az arcán. Azúrkék szeme azonban továbbra is ellenállhatatlan maradt, és mindenkit magával ragadott, aki vele szemben ült. Elfogadtam, hogy nem lehetetlen, hogy egy férfi még mindig szerelmes legyen belé. Abban azonban igaza volt, hogy féltékeny voltam. Ha már szerelmi viszony, akkor én akartam a középpontjában lenni.

– És gazdag? – kérdeztem.

– Elegánsan öltözködik – felelte anyám. – És jó éttermekben eszik. Fayet sétapálcát használ, a fogón a családi címerrel. Tehát igen, feltételezem, hogy vagyonos ember lehet.

– És mit csinált a háborúban?

Erre nem mondott semmit – úgy tett, mintha meg sem szólaltam volna –, és a szekrényhez vonult, ahonnan kivett egy piros selyemruhát, amelyet még apámtól kapott ajándékba azon az estén, amikor közölte velünk, hogy elhagyjuk Németországot. Most belebújít, és a ruha, amely egykoron a testéhez simult, és kiemelte minden domborulatát, már nem volt olyan előnyös.

– Öv kell hozzá – közölte, miközben a tükörben méregette magát. Kotorászott a fiókokban, és talált is egyet, amelynek a színe élesen elütött a skarlátvöröstől.

– És mikor fogok találkozni vele? – kérdeztem, miközben az ablakon kinézve az utcán sétáló embereket bámultam. A szállásunkkal szemben volt egy férfidivatáru-kereskedés, ahol egy nálam nem sokkal idősebb fiú dolgozott, aki felkeltette az érdeklődésemet. Gyakran figyeltem őt, ahogy a munkáját végezte. Kurthoz hasonlóan neki is szőke haja volt, az övé viszont a homlokába omlott, és látszólag mindig mindenben megbotlott, mint egy ügyetlen gyerek, amivel hamar megkedveltette magát velem. Nem volt éppen tánccos léptű, de vonzónak találtam.

– Amikor meghív minket – okosított ki anyám.

– De tudja, hogy van egy lányod?

– Már említettem neki.

– Elárultad, hogy hány éves vagyok?

Anyám habozott. – Ugyan miért érdekelné ez őt, Gretel? – ráncolta a homlokát. – Történetesen neki is van egy lánya. Természetesen sokkal fiatalabb nálad. Még csak négyéves. Az anyjával él, Angoulême-ben.

– Akkor tehát házias ember?

– A lány törvénytelenül született. De mint tisztességes férfi, monsieur Toussaint természetesen gondoskodik róla.

– Talán valamelyik este csatlakozhatnék hozzátok – vetettem fel, miközben anyám parfümöt fújt a nyakára és a csuklójára. Ezt az utolsó üveg Guerlain Shalimar-t még a nagymamától kapta a születésnapjára, úgy hét évvel ezelőtt, és már vészesen közel járt ahhoz, hogy kiürüljön. Az illat felidézte bennem a berlini búcsúfogadást, amikor a győzelem elkerülhetetlennek látszott, és úgy tűnt, hogy a Harmadik Birodalom ezer évig fennmarad. Láttam, hogy az öcsém a korlátnál áll, és a szalonokban gyülekező tiszteteket és feleségeiket figyeli. Mindkettőnket megbabonáztak az előttünk elvonuló egyenruhák és az estélyik, amelyek pazar színorgiát varázsoltak az előtérbe. Mindez tényleg csupán négy évvel ezelőtt történt? Pedig jó néhány emberöltővel ezelőttinek éreztem, és ahhoz a kétszáz héthez, ami

azt a pillanatot a mostanítól elválasztotta, rengeteg vér társult.

– Nem hiszem – felelte, majd mielőtt elhagyta a szobát, még egyszer megnézte magát a tükörben, készen állva egy újabb éjszakai kalandra.

Megint kinéztem az ablakon, és láttam, hogy monsieur Vannier, a férfidivatáru-kereskedő kilép az utcára. Egy személygépkocsi állt meg mellette, a sofőr pedig kinyitotta a csomagtartót, miközben a fiú, akit kedveltem, megjelent az ajtóban, és több dobozt cipelt, veszélyesen egyensúlyozva őket. Mondanom sem kell, hogy megcsúszott a járdán, mire az egyik doboz lezuhant a földre, és hamar követte a többi is. Szerencsére száraz este volt, így nem esett kár bennük, monsieur Vannier mégis szemrehányást tett a fiúnak, és a fejére csapott, mire a fiú a füléhez szorította a kezét, hogy csillapítsa a fájdalmat. Talán megérezte, hogy figyelem, mert felpillantott, és észrevett engem, majd elpirult, és sietve sarkon fordult, hogy visszatérjen az üzletbe éppen akkor, amikor anyám átlépett az egyik dobozon, és eltűnt egy közeli mellékutcában.

5. fejezet

Nagy hasznát veszem a South Audley Street-i Mayfair könyvtárnak, amely kellemes, tízperces sétára van a házamtól, és amelynek évek óta a tagja vagyok. Edgar lelkes olvasó volt, és bár sok könyve még mindig ott sorakozik a polcokon az egykori dolgozószobájában, amely ma már vendégszobaként szolgál, az ő és az én ízlésem jelentősen különbözött. Ő nappal történész volt, a szabadidejében inkább a kortárs szépirodalmat kedvelte, én viszont általában a tényirodalmi műveket részesítem előnyben, és ezekhez térek vissza újra meg újra, amikor csak a polcok között bolyongok. Kerülök mindent, ami a gyerekkorommal kapcsolatos, viszont az ókori görögök és rómaiak lenyűgöznek. Különös érdeklődést tanúsítok az úrhajósok önéletrajzai iránt, mivel a bolygó elhagyásának vágyát és a megvalósítás képességét egyszerre találok bizarrnak és csodálatra méltónak. Nem olvasok olyan sokat, mint Edgar, de a szokást apám, aki szintén elkötelezett könyvbarát volt, mindkét gyerekébe belenevelte.

Az öcsém imádott felfedezőkről olvasni, és feltett szándéka volt, hogy egy nap ő maga is az lesz. Egyszer hallottam, amint Pavelnek, az egyik pincérnek azon a másik helyen a berlini otthonunkról mesélte, hogy ő és a barátai órákig tudtak kalandozni a hatalmas padláson, amely tele volt az évek során felhalmozott kacattal, a sötét, labirintus-

szerű pincében, valamint az emeleteken, amelyeket úgy terveztek meg, hogy a lehető legjobban kihasználják az építész kifürkészhetetlen zezzugok iránti szenvedélyét. Pavelt valószínűleg mindez nem érdekelte, de az öcsém a szokásos nemtörődömségével csak mondta a magáét.

– Itt nem tudnál felfedezőútra menni? – kérdezte aztán Pavel halkán, mert Kurt épp a csizmáját fényesítette odakint a napsütésben, és kifejezetten megtiltotta neki, hogy bármelyikünkkel is szóba álljon. „Ugye nem beszélgetnél egy patkánnyal?”, kérdezte egyszer Kurt, én pedig, hogy a kedvében járjak, hangos nevetésben törtem ki, és dicsértem a humorát.

– Nekem nem szabad – felelte szomorúan az öcsém.

– És te szófogadón betartod ezt a szabályt? – kérdezte Pavel, beletörődéssel a hangjában. – Talán csak félsz attól, hogy mit fedeznél fel a kerítés túloldalán.

– Én nem félek semmitől – erősködött az öcsém, és dühösen kihúzta magát ültében.

– Pedig félhetnél.

A választ hosszú csend követte, én pedig figyeltem, ahogy az öcsém visszamegy az emeletre, a szobájába, és elgondolkodik a megjegyzésen. Érkezésünk reggelétől kezdve anyám és apám hajthatatlanul ragaszkodott ahhoz, hogy az öcsém a ház közelében maradjon. Sejthették volna, hogy nem fog hallgatni rájuk. A hozzá hasonló kisfiúk ritkán hallgatnak a szüleikre.

Ezen a reggelen azonban, amikor Marie Antoinette nemrég megjelent életrajzával a hónom alatt hazatértem a könyvtárból, egy, a Winterville Court előtt parkoló ismeretlen autót vettem észre, és nyugtalanul megbámultam. Az utcában néhány parkolóhely van csak, de mindegyik olyan drága, hogy senki sem használja őket. A lakóknak parkolójegyük van egy közeli garázsba, manapság ugyanis csak egy bolond vagy egy milliomos vagy egy bolond milliomos hajt be Londonba gépjárművel. Az előcsarnokba lépve megáll-

tam az egyes számú lakás előtt, és az ajtóhoz szorítottam a fületem. Bentről mozgást hallottam, beszédhangokat viszont nem.

Óvatosan megkopogtattam a faajtót, pedig dolgozott bennem a furcsa kettősség, hogy hallatni akarok magamról, de nem akarok zavarni, majd amikor kinyílt az ajtó, egy fiatal nő nézett vissza rám, aki legfeljebb harmincöt éves lehetett, a ruházatát leginkább eklektikusnak nevezhetném, platinaszőke hajában pedig rózsaszín csík futott végig. Be kell vallanom, hogy csodáltam az *élan*ját.

– Jó napot! – köszönt rám nyílt arckifejezéssel, mire én ezt visszatükrözve felé nyújtottam a kezemet.

– Gretel Fernsby vagyok – mutatkoztam be. – Az emeleti szomszédja. Látom, épp készül beköltözni.

– Jaj, nem! – rázta meg a fejét. – Én csupán a belsőépítész vagyok. Azért jöttem, hogy felmérjem a teret.

Már megint ez a szó, a „tér”. Miért nem lehetett nevének nevezni a dolgokat? Nekem úgy tűnt, hogy napjainkban megerősokolják a nyelvet, és már a legalapvetőbb szavakat is elkobozták, mert sértőnek találták őket. Lehet, hogy a „lakás” már túl burzsoának számított. Vagy túl proletárnak. Tényleg az tűnt a legbiztonságosabb megoldásnak, ha nem beszélgetünk. Ebben az esetben a világ talán nem is változott olyan sokat a régmúlthoz képest.

– Amúgy Alison Small vagyok – tette hozzá bemutatkozásként. – A Small Interiorstól.

– Örvendek – mondtam, és az érzelmeimet faggattam, hogy kiderítsem, csalódott vagyok-e emiatt, vagy sem. Jó emberismerőnek tartottam magam, Alison Small pedig elég kellemes embernek látszott, és úgy éreztem, hogy tökéletesen elégedett lettem volna, ha alattam lakik. Már csak a ruhái is szórakoztattak volna. – Gondolom, a függönyök, kanapék, ilyesmik helyét méri fel.

– Úgy van – mondta, majd hátrébb lépett, hogy beinvitáljon. – Fáradjon be!

Megköszöntem, és beléptem a lakásba. Merem állítani, hogy akárkit nem hívtott volna be, de az emberek eleve bíznak az idősekben. Végül is, mennyire lehetek veszélyes? Mégis furcsa érzés volt újra Mr. Richardson otthonában lenni most, hogy már minden ingóságát elvitték. Mivel az emeleti lakásom pontos mása volt, nyugtalanító elképze-
lésem támadt arról, hogyan fog kinézni az enyém, amikor én már nem leszek, és minden, ami az enyém, minden pa-
rányi tárgy, amit az évek során a létezésem bizonyítéka-
ként felhalmoztam, a kukában vagy egy adományboltban
végzi, kezdve a festménnyel, amelyet Edgar vett nekem
nászajándékba, egészen a szilikonspatuláig, amit a serpe-
nyőhöz használtam. Tisztában voltam vele, hogy Caden
még azelőtt eladná a lakást, hogy beáll nálam a hullame-
revség.

– Régóta lakik a házban? – kérdezte Miss Small, én pedig bólintottam. Meglepett, hogy mennyire visszhangzik a lakás így, hogy nem volt kárpit vagy bútor, ami tompította volna a hangot.

– Több mint hatvan éve – feleltem.

– Akkor ön szerencsés! – jelentette ki. – Én a fél karomat odaadnám, ha Londonnak ezen a részén lakhatnék.

– Megkérdezhetem, hogy...? – Egy pillanatra elbizonyta-
lanodtam, hogy mennyit árulhat el nekem. – Az ügyfele...
vagy ügyfelei, hamarosan beköltöznek?

– Igen, úgy tudom, hamarosan – felelte, miközben egy
elektronikus készüléket irányított az egyik falra. A műszer
piros pontot vetített a falra, és Miss Small a képernyőre pil-
lantott. Fogalmam sem volt, hogy mire szolgál a piros pont,
vagy milyen információt árul el, de abból ítélve, ahogy a nő
a homlokát ráncolta, úgy tűnt, hogy komoly jelentőséggel
bír. – Úgyhogy a csapatomnak és nekem alaposan bele kell
húznunk. Szerencsére pontosan tudom, hogy mit szeretnek.
Már dolgoztam velük korábban.

– Szóval „velük” – ismételttem meg, úgy kapaszkodva a szóba, akár egy hajótörött a bójába. – Ezek szerint egy házaspár?

Miss Small elbizonytalanodott. Ekkor tűnt csak fel, hogy elég vastagon rúzsozta az ajkát, amely cuppanó hangot hallatott, amikor elgondolkodva összenyomta.

– Valószínűleg nem lenne szabad elmondanom, Mrs. Fernsby – sóhajtott végül. – Tudja, az ügyfelekkel kapcsolatos titoktartás...

– Pedig én biztos vagyok benne, hogy nem bánnák – mondtam, igyekezve nem úgy szólni, mint egy helyi, minden lében kanál vénasszony. – Elvégre közvetlenül alattam fognak lakni.

– Akkor sem hiszem. Tudom, mennyire fontos nekik a magánszféra védelme. Ahogy mondtam, hamarosan beköltöznek, és akkor majd lesz alkalma találkozni velük.

Csalódottan bólintottam.

– Tudom, hogy ez idegborzoló – folytatta, elismerve az aggodalmamat. – Amikor az ember régóta lakik egy házban, nem könnyű elfogadni az új szomszédokat. Úgy tudom, az előző lakó hosszú évekig lakott itt.

– Nem igazán – árultam el neki. – Csak 1992-ben költözött ide.

Miss Small nevetett, bár fogalmam sem volt, miért.

– Megnyugtatom, nem lesz nehéz dolga az ügyfeleimmel. Ők rendkívül... – Szünetet tartott, mintha kereste volna a megfelelő szavakat. – Hogy is mondjam. Ők... No csak, érdeklí a francia forradalom?

Zavarba hozott a hirtelen témaváltással. Az arckifejezésem elárulhatta a tanácsstalanságomat, mert a kezemben tartott könyv felé intett a fejével.

– Marie Antoinette – tette hozzá magyarázatképpen.

– Igen – feleltem egy vállrándítás kíséretében. – Mindig is lenyűgöztek a befolyásos férfiak és nők. Érdekel, hogyan

gyakorolják a hatalmat, jóra vagy rosszra használják-e, és hogyan változtatja meg őket, ha így vagy úgy cselekszenek.

Kissé zavarba jött. Talán részletesebb volt a válasz, mint amire számított. Aztán újra felemelte a masináját, és az utcára néző falra irányította, mire egy újabb piros pont jelent meg, ezúttal az ablakkeretben, és azt csinálta, amit azok a piros pontok szoktak. Kíváncsi voltam, ha visszaélek a vendégszeretetével, rám fogja-e irányítani a szerkezetet.

– Nos, ideje folytatnom a munkát – sóhajtott, most már elengedve engem, én pedig bólítottam, és elindultam az ajtóhoz. Mielőtt azonban távoztam volna, még egyszer tettem egy próbát.

– Csak még egy utolsó kérdés – mondtam, remélve, hogy legalább ebben a témában megnyugtat. – Az ügyfeleknek nincsenek gyerekei, ugye?

Láttam, hogy kényelmetlenül érzi magát.

– Sajnálom, Mrs. Fernsby – mondta, és elszorult a szívem, amikor búcsút intettem neki, majd elindultam az emeletre. Csak néhány perccel később, amikor egy kanna teát főztem, jöttem rá, hogy valójában nem lehetek biztos benne, hogy mit jelentett a válasza. Sajnálta, mert nem válaszolhatott a kérdésekre, sajnálta, mert igen, kilátásban volt egy gyerek, vagy sajnálta, mert nem volt, és egy magamfajta vénasszony talán örült volna egy kis fiatalos energiának a házban? Lehetetlen volt megmondani.

6. fejezet

A derűs reggeleken, amikor a napfény már átszűrődött az Île de la Cité lombos fáai között, átkeltem a Pont Marie-n a Place des Vosges felé, ahol le szoktam ülni egy könyvvel a kezemben, hogy bámuljam a tehetősebb párizsiakat, amint teljes pompájukban sétálgatnak. Inkább csodáltam szegénytelen képmutatásukat, ezeket a hajdani nagyságokat, akik az *égalité* hitét vallották, de a ruhákkal és az ékszerekkel veleszületett *supériorité*jüket hirdették.

A háború nagy kiegyenlítőnek bizonyult a franciák számára, mégis elterjedt a nézet, hogy inkább az alsó társadalmi osztályok húztak hasznot a Vichy-kormány törekvéseiből, mint a felső réteg, így megkezdődött a felelősségre vonás. Egyetlen szó, a *kollaboráns*, most ugyanolyan szintű retteget keltett a lakosságban, mint másfél évszázaddal korábban az *arisztokrata*. A gazdagok arcán megjelenő aggodalmat látva úgy képzeltem, hogy az hasonlított őseik arckifejezéséhez, amikor összehívták a rendi országgyűlést. Most persze az *épuration légale*, a törvényes tisztogatás volt az, ami az ilyen embereket a vádoltak padjára juttatta, az pedig vagy kivégzéshez vagy a *dégradation nationale* intézményéhez, a deklasszálódás enyhébb ítéletéhez vezetett.

Ilyenkor, amikor egyedül maradtam a gondolataimmal, küzdöttem a legjobban a lelkiismeretem bonyolult természetével. Három év telt el azóta, hogy az öcsém meghalt,

és hat hónapja apámat felakasztották, és mindketten más-más módon hiányoztak. Ritkán engedtem meg magamnak, hogy az öcsém elvesztésére gondoljak, de az apámé minden nap eszembe jutott. Lassan kezdtem megérteni, hogy minek volt a része – hogy *mi* minek voltunk a részei –, és a tetteinek embertelensége olyan éles ellentétben állt azzal, akiről azt hittem, hogy ismerem, hogy akár két különböző ember is lehetett volna. Azt hajtogattam magamban, hogy semmi nem az én hibám, hogy csak egy kislány voltam, az énem egy része mégis azt kérdezte, ha teljesen ártatlan voltam, akkor miért éltem most álnéven.

Ahogy ott nézelődtem, jól megtermett férfi közeledett a szökőkút túloldaláról, és amikor közelebb ért, felismertem benne anyám szeretőjét, monsieur Toussaint-t. Elfordultam, remélve, hogy nem áll le beszélgetni velem. Még nem mutatkoztunk be egymásnak – eddig csak azoknak a bároknak az ablakán keresztül láttam őt, ahol anyámmal együtt ittak –, és nem éreztem leküzdhetetlen vágyat arra, hogy megismerkedjem vele. De most megállt előttem, levette a kalapját, és udvariasan meghajolt. Bosszantott az ostobasága. Netán annyira hiú volt, hogy azt képzelte magáról, hogy ő egy modern muskétás, én pedig egy zaklatott hajadon a Versailles felé vezető úton?

– Mademoiselle Gretel Guéymard-hoz van szerencsém? – kérdezte, mire felnéztem. A kitalált vezetéknevünk még mindig szokatlan volt a fülemnek.

– Igen – feleltem. – Ön pedig bizonyára monsieur Toussaint.

Amikor elmosolyodott, megértettem, miért adhatták meg magukat neki oly könnyen a nők. Az arca barázdálatlan volt, orcája sima, de vékony bajusza kacérságot kölcsönzött neki, és kiemelte szokatlanul vörös ajkának vastagságát. Ép szeme átható kék volt, és azon tűnődtem, hogy kellemes vagy ijesztő lesz-e, ha rám szegeződik. És mégis, annak ellenére, hogy abban a korban voltam, amikor naponta több

tucatnyi szép fiatalember bővölt el, ahogy elhaladtak mellett az utcán, találtam valami nyugtalanítót monsieur Toussaint nézésében. Tagadhatatlanul jóképű volt, viszont a mítosz visszájára fordításával őt láttam Medúzának, saját magamat pedig Perszeusznak, és sejtettem, hogy veszélyes lenne túl sokáig időznöm az arcán.

– Ezek szerint az édesanyja már beszélt rólam – mondta.

– Egyszer vagy kétszer – ismertem el, megbánva, hogy rájátszottam a nárcizmusára.

– Madame Guéymard finom hölgy, és örülök, hogy végre találkozhatom a lányával. Gyakran emlegeti önt.

Azon gondolkodtam, hogy hazudik-e, mivel elképzelhetetlennek tartottam, hogy anyám egyáltalán említést tesz rólam. Egy tizenöt éves gyerekekkel minden férfi szemében öregedett volna, és olyan sikereim sem voltak, amelyekkel büszkélkedhettem.

– Ezt kétkem – mondtam kihívóan, és ekkor láttam valamit a szemében, az érdeklődés pislákolását, a meglepetség apró jelét, hogy nem olvadtam el a bókjaitól. Úgy hittem, hogy a markomban tarthatom őt, ha nem úgy viselkedem, ahogyan azt elvárja tőlem, és ráébredtem, hogy a gyermekkorom óta letagadott hatalom kezd erősödni bennem.

– Honnan tudta, hogy ki vagyok? – kérdeztem, mire úgy vonta meg a vállát, mintha Párizsban mindenki ismerne engem.

– Onnan, hogy hasonlít az édesanyjára – felelte. – Emellett láttam magát késő éjszaka, amikor kémkedett utánunk, mivel aggódott, hogy baj érheti őt az utcán. Szerintem maga anyáskodik vele, és gondoskodik róla, hogy biztonságban hazatérjen. Vagy inkább engem tart szemmel?

Nem tetszett, hogy anélkül figyelt meg engem, hogy én azt észrevettem volna.

– Egyáltalán nem hasonlítok rá – vettem ellen, nem törődve a kérdésével. – Én az apai nagymamámra hasonlítok. Legalábbis mindenki ezt mondja.

– Akkor ő bizonyára igazi szépség volt – bókolta, mire a szememet forgattam.

– Ezek a nyilak célba találnak valaha is? – sóhajtottam. – Maga szörnyen naivnak tarthat engem.

Elbizonytalanodott, mert nem volt hozzászokva a gúnyolódáshoz, én pedig, mivel rendkívül jól éreztem magam, rájöttem, hogy képtelen vagyok abba hagyni.

– Megkérdezhetem, hogy ön író-e, monsieur Toussaint?

– Nem – felelte a homlokát ráncolva. – Miért gondolja ezt?

– Mert úgy beszél, mint egy író. Teszem hozzá, mint egy pocsék író, aki pöttyös könyveket ír.

Ekkor felálltam, eltökéltem, hogy faképnél hagyom, de ő, se nem gyengéden, se nem durván, megragadott a csuklómnál fogva.

– Ön, mademoiselle Gretel, egy szokatlanul goromba fiatal nő – jelentette ki, és úgy tűnt, kellően elégedett a megjegyzéssel. – Mondja, egyáltalán nincs bűntudata?

Elkerekedett szemmel néztem rá.

– Bűntudatom? – kérdeztem. – Ugyan mi miatt?

– A kegyetlensége okán.

Örökkévalóságnak tűnt a köztünk beálló csend.

– Fogalmam sincs, hogy mire gondol – mondtam végül. – Kivel voltam kegyetlen?

– Velem. Miért, mit képzelt, kire gondoltam?

Erre nem mondtam semmit. Legszívesebben olyan megszire menekültem volna tőle, amennyire csak lehet.

– Ön egyáltalán nem hasonlít a hasonló korú lányokhoz – folytatta. – Ami arra enged következtetni, hogy érdemes lenne közelebről is megismerni önt. Jelentős különbség van fiúk és férfiak között, amit szívesen bizonyítanék önnek. – Az arcomhoz emelte a másik kezét, és az ujjával olyan gyengéden simogatott, hogy éreztem, ahogy lecsukódik a szemem, mintha megbabonázott volna. A tapasztalata miatt sokkal jobban értett ehhez a játékhoz, mint én.

Végül elégedetten, amiért ő érvényesítette az akaratát, elengedett, és sarkon fordulva magamra hagyott, nekem pedig maradt az átkozódás, hogy milyen könnyen lemondtam a győzelemről. Már távolabb járt, amikor visszanézett, és nevetve látta, hogy még mindig őt bámulom.